خراسان روزنامه صبح ایران
سه‌شنبه ۱۶ مرداد ۱۳۹۷ .۲۴ ذی‌القعده ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۸۸۵

تشکیلات جدیدی برای مبارزه با «مفاسد اقتصادی» زیر نظر قوه قضاییه تشکیل می‌شود

نماینده مردم جیرفت در مجلس شورای اسلامی اعلام کرد: به‌زودی تشکیلات جدیدی زیر نظر قوه قضاییه برای مبارزه با مفاسد اقتصادی به صورت منسجم تشکیل می‌شود. یحیی کمالی‌پور در گفت‌وگو با فارس اظهار کرد: طرح مبارزه با جرایم و مفاسد اقتصادی چندی پیش در کمیسیون قضایی با حضور رئیس مجلس تصویب شد و با تصویب این طرح تشکیلات جدیدی زیر نظر قوه قضاییه برای مبارزه با مفاسد اقتصادی تشکیل می‌شود.

گزارشی از یک پیمایش علمی درباره مواجهه مردم با مفاسد اقتصادی

۸ دلیل گزارش نکردن فساد توسط مردم

طاهری- موضوع مبارزه با فساد یکی از مسائل اصلی است که نه فقط در کشور ما بلکه در بسیاری از کشورهای توسعه یافته و کمتر توسعه یافته مطرح است. رهبر معظم انقلاب نیز در سال‌های اخیر در موارد زیادی به مبارزه عملی و جدی با فساد تأکید کرده‌اند از جمله در آخرین دیدار اعضای هیئت دولت با ایشان تأکید کردند: «در مبارزه با مفاسد ابتدا باید با فساد و عنصر متخلف برخورد و سپس به‌طور شفاف اطلاع‌رسانی شود.» یکی از راه‌های مبارزه با فساد در جوامع مختلف پدیده «سوت‌زنی» است که چندین نوبت در روزنامه خراسان درباره آن گزارش‌های متنوعی منتشر شده است. حمایت از «افشاگری علیه فساد» و «مشارکت عمومی در مبارزه با فساد» به عنوان یکی از الگوهایی که در کشورهای پیشرفته دنبال می‌شود از زوایای مختلفی قابل بررسی است اما بررسی ابعاد فرهنگی آن کمتر مورد توجه قرار گرفته است، از جمله این که چرا مردم علاقه‌ای به گزارش فساد به مقامات و مسئولان ندارند. فصلنامه دانش ارزیابی متعلق به سازمان بازرسی کل کشور در مقاله‌ای به بررسی این پدیده پرداخت. در ادامه مطلب به گزارشی از این پیمایش علمی درباره این موضوع اشاره می‌کنیم. این مقاله در شماره ۳۳ فصلنامه دانش ارزیابی با عنوان «بررسی دلایل عدم گزارش دهی از فساد: پیمایشی در شهر اصفهان» منتشر شده است. این پیمایش از سوی آقای علی سیف‌زاده و دکتر اصغر محمدی به صورت ارائه پرسش‌نامه به ۷۳۹ نفر از شهروندان بالای ۱۸ سال در شهر اصفهان برگزار شده است.

■ وضعیت فساد در ایران

در مقدمه این تحقیق درباره فساد در ایران تأکید شده است: فساد به معنای عام آن، در جامعه قابل رؤیت است. از اختلاس سه هزار میلیاردی و حقوق‌های نجومی تا برداشت بی‌رویه از صندوق ذخیره فرهنگیان و املاک نجومی. در گزارش سازمان شفافیت بین‌المللی درباره شاخص ادراک فساد نیز در سال ۲۰۱۷ ایران با نمره ۳۰ رتبه ۱۳۰ را در میان ۱۸۰ کشور کسب کرده است. بر اساس این محاسبات در میان کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا، کشورهای افغانستان، لبنان، سوریه، یمن، لیبی، عراق و سودان وضعیت بسیار بدی دارند. در ادامه این مقاله کاربردی بر ضرورت توجه به توان نظارتی مردم برای کشف و کاهش تخلفات اشاره شده و آمده است: نظارت عمومی از پایین به بالا که مردم بازیگر اصلی آن هستند، طبق آمارهای جهانی اولین عامل کشف تخلفات به شمار می‌آید. نویسندگان این مقاله درباره اولویت نظارت مردمی تأکید می‌کنند: باید توجه داشت که نهادهای نظارتی و در رأس آن‌ها سازمان بازرسی کل کشور نمی‌تواند با امکانات محدود خود در هر سازمان یک نماینده دایمی داشته باشد که به این تخلفات رسیدگی کند؛ اما مردم ناظران دایمی عملکرد افراد و سازمان‌ها هستند.

■ ۸ دلیل گزارش نکردن فساد

با ذکر این مقدمات، محققان این پژوهش سؤال اصلی خود را مطرح می‌کنند: «چرا مردم در گزارش فساد کمتر احساس مسئولیت کرده و موارد تخلف و فساد را اعلام نمی‌کنند؟» یافته‌های این پیمایش نشان می‌دهد: در پاسخ به این سؤال که «اگر زمانی موردی از فساد (نظیر رشوه‌خواری، رانت‌خواری، پارتی‌بازی، اختلاس و...) را مشاهده کنید و آن را گزارش ندهید حتماً برای خود دلیلی دارید. هریک از این دلایل چقدر در تصمیم شما برای گزارش نکردن نقش دارند؟ حدود ۷۲ درصد پاسخ‌گویان در دسرساز بودن شکایت و گزارش فساد را دلیل اصلی گزارش نکردن فساد دانسته‌اند. ۶۸ درصد پاسخ‌گویان با دشوار بودن اثبات فساد، ۶۱ درصد با برخورد نکردن با افراد فاسد، ۶۰ درصد با ترس از شکایت به علت توقف کار، حدود ۵۹ درصد با اهمیت داده نشدن به شکایت‌ها و گزارش‌های فساد، حدود ۵۲ درصد با عادی شدن موارد فساد، ۴۹ درصد با اطلاع نداشتن از مرجع برای اعلام فساد، ۴۰ درصد با نداشتن دلیلی برای گزارش کردن و ۳۰/۵ درصد نیز با ارتباط نداشتن فساد افراد به فرد دیگر موافق و کاملا موافق اند.

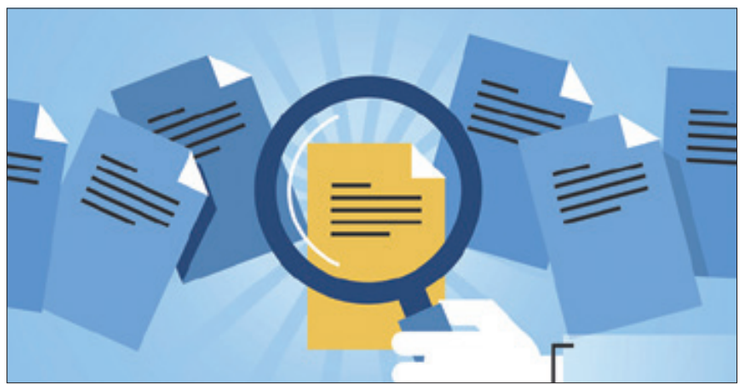

■ تفاوت‌های تحصیلی و پایگاه اقتصادی

بر اساس یافته‌های این تحقیق پاسخ‌گویان با تحصیلات زیر دیپلم بیش از دیگر پاسخ‌گویان اعلام کرده‌اند که نمی‌دانند فساد را باید به کجا گزارش کرد. پاسخ‌گویان دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و دکترا بیش از دیگر گروه‌های تحصیلی معتقدند که به شکایت‌ها و گزارش‌های فساد اهمیتی داده نمی‌شود. پاسخ‌گویان با تحصیلات زیر دیپلم نیز بیش از دیگر افراد اظهار کرده‌اند که هر کسی مسئول کار خودش است و به آن‌ها ربطی ندارد که بقیه فساد می‌کنند. در ادامه این گزارش، همچنین تصریح شده که پاسخ‌گویان با پایگاه اقتصادی- اجتماعی پایین بیش از دیگر پاسخ‌گویان اعلام کرده‌اند که نمی‌دانند فساد را باید به کجا گزارش کرد، همچنین بیش از دیگر افراد معتقدند که اثبات فساد دشوار است. پاسخ‌گویان با پایگاه اقتصادی- اجتماعی پایین همچنین بیش از دیگران اظهار کرده‌اند که با افراد فاسد و رشوه‌گیر در عمل هیچ برخوردی نمی‌شود.

■ ۲ سازوکار ضروری برای استفاده از ظرفیت‌های مردمی مقابله با فساد

در بخش دیگری از این گزارش در توصیه‌ای سیف‌زاده و محمدی، ایجاد دو سازوکار به منظور استفاده از ظرفیت‌های مردمی مقابله با فساد را ضروری دانسته‌اند: اول این که امکان گزارش تخلفات و پیگیری حقوقی مفاسد برای عموم مردم فراهم شود تا شهروندان با احساس مسئولیت به گزارش تخلف و فساد اقدام کنند. دوم این که سازوکارهای حمایت از گزارش‌دهندگان تخلف به منظور جلوگیری از انتقام‌گیری و مقابله به مثل علیه گزارش‌دهندگان تخلف فراهم شود. نکته‌ای که در قانون ایران ناظر به استفاده از مشارکت مردم در زمینه مبارزه با فساد به آن کمتر توجه شده است. در واقع ساختار منسجمی برای حمایت‌های جانی، مالی، اداری، قضایی از اشخاصی که در زمینه مبارزه با فساد عمل می‌کنند یا به افشای اطلاعات فساد می‌پردازند، وجود ندارد.

■ اصلاح قوانین برای افزایش مشارکت مردمی ضروری است

در پایان این مقاله نویسندگان سعی کرده‌اند توصیه‌هایی را با استفاده از یافته‌های تحقیق خود ارائه دهند. بر این اساس نویسندگان مقاله تأکید کردند: در نظام قانونی کشورمان متأسفانه به صورت کامل به دو بعد حمایت و تشویق توجه نشده، بنابراین اصلاح قوانین کشور برای افزایش مشارکت مردم در کاهش فساد ضروری است. افزایش سطح آگاهی عمومی درباره آثار زیان‌بار و متعددی که فساد اداری بر زندگی اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه می‌گذارد و ایجاد درک عمومی برای مبارزه با فساد از جمله راه‌های مطلوبی است که می‌تواند در مهار و کاهش فساد اداری مؤثر باشد.

جدول ۱- دلایل گزارش نکردن موارد فساد

ردیف	گویه	کاملا مخالف	مخالف	نظری ندارم/نمی دانم	موافق	کاملا موافق	جمع
۱	نمی دانم فساد را باید به کجا گزارش کرد	۱۳/۴ درصد	۱۱/۵ درصد	۲۵/۷ درصد	۲۷/۹ درصد	۲۱/۴ درصد	۱۰۰
۲	اثبات فساد دشوار است	۵/۱ درصد	۶/۴ درصد	۲۰/۶ درصد	۳۵/۹ درصد	۳۲/۰ درصد	۱۰۰
۳	شکایت کردن و گزارش کردن این چیزها در دسرساز است	۳/۹ درصد	۳/۵ درصد	۲۰/۴ درصد	۳۳/۴ درصد	۳۸/۷ درصد	۱۰۰
۴	این گونه موارد فساد دیگر عادی شده و باید با آن کنار آمد	۱۱/۷ درصد	۱۰/۰ درصد	۲۶/۶ درصد	۳۰/۴ درصد	۲۱/۳ درصد	۱۰۰
۵	وقتی باعث می شود کار آدم راه بیفتد، دلیلی برای گزارش کردن وجود ندارد	۲۰/۲ درصد	۱۲/۵ دصد	۲۷/۲ درصد	۲۱/۱ درصد	۱۹/۰ درصد	۱۰۰
۶	به شکایت‌ها و گزارش‌های فساد اهمیتی داده نمی شود	۵/۶ درصد	۶/۰ درصد	۲۹/۲ درصد	۲۹/۳ درصد	۳۰/۰ درصد	۱۰۰
۷	با افراد فاسد در عمل هیچ برخوردی نمی شود	۶/۴ درصد	۸/۰ درصد	۲۴/۷ درصد	۳۲/۵ درصد	۲۸/۵ درصد	۱۰۰
۸	هر کسی مسئول کار خودش است، به من ربطی ندارد که بقیه فساد می کنند	۲۸/۰ درصد	۱۵/۲ درصد	۲۶/۴ درصد	۱۹/۵ درصد	۱۱/۰ درصد	۱۰۰
۹	با شکایت کردن می ترسم که کارم متوقف شده و در آن اداره انجام نشود	۹/۶ درصد	۸/۱ درصد	۲۱/۹ درصد	۲۶/۷ درصد	۳۳/۷ درصد	۱۰۰

بازخوانی ۴ توصیه رهبر انقلاب درباره برخورد با فساد

برخورد با فساد به اقدام نیاز دارد نه شعار

هنوز چند ماه از آغاز رهبری آیت‌ا... خامنه‌ای نگذشته بود که ایشان در دیدار با مسئولان قوه قضاییه، با تأکید بر این که باید مسائل کشور را «الاهم فی الاهم» کرد و به با اهمیت‌ترین آن‌ها پرداخت، چنین فرمودند: «الان مثلاً در جامعه، فساد و ارتشاء و جرایم ضدّانقلابی و براندازی و خدعه و تزویر و جعل و امثال این‌ها وجود دارد. در میان این موارد، کدام از همه مهم‌تر است؟ من خیال می‌کنم اگر بخواهیم دنبال اهم بگردیم، همین مسئله فسادهای مالی و اخلاقی و ارتشاء و تزویر و امثال این‌ها، چیزهایی است که به خصوص از مردم سلب امنیّت می‌کند و واقعاً در رتبه‌های بالا قرار می‌گیرند.» (۶۸/۰۶/۲۰)

■ فرمان هشت ماده‌ای؛ آغاز فصلی نو در مبارزه با فساد

تذکرات رهبر انقلاب درباره لزوم برخورد مسئولان با مقوله فساد همچنان ادامه داشت تا در نهایت این تأکیدات منجر به تشکیل «ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی»، در ابتدای دهه ۸۰ توسط مسئولان ارشد نظام شد. دهم اردیبهشت همان سال نیز رهبر انقلاب در پیامی که بعدها معروف به «فرمان هشت ماده‌ای» شد، به استقبال این موضوع رفتند و خطاب به مسئولان قوا چنین نوشتند: «اگر دست مفسدان و سوءاستفاده‌کنندگان از امکانات حکومتی قطع نشود، و اگر امتیاز طلبان و زیاده‌خواهان پرمدّعا و انحصارجو طرد نشوند، سرمایه‌گذار و تولیدکننده و اشتغال‌طلب، همه احساس ناامنی و نومیدی خواهند کرد...» (۸۰/۰۲/۱۰) مبارزه با فساد، آن‌قدر برای رهبر انقلاب اهمیت و اولویت داشت که در بند هفتم این نامه، حتی منتسبان به خود را نیز از آن استثنا نمی‌دانند: «در امر مبارزه با فساد نباید هیچ تبعیضی دیده شود. هیچ کس و هیچ نهاد و دستگاهی نباید استثنا شود. هیچ شخص یا نهادی نمی‌تواند با عذر انتساب به این جانب یا دیگر مسئولان کشور، خود را از حساب‌کشی معاف بشمارد.» (۸۰/۰۲/۱۰)

■ چرا مبارزه با فساد اهمیت دارد؟

از آن زمان تا به امروز، رهبر انقلاب نزدیک به ۲۰ بار در بیانات خود به این فرمان هشت ماده‌ای ارجاع داده‌اند و نزدیک به ۱۵۰ بار، موضوع «مبارزه با مفاسد اقتصادی» در بیانات ایشان تکرار شده است. سؤال این است که چرا مبارزه با فساد، تا این حد برای رهبر انقلاب با اهمیت است؟ برای این که «فساد در دستگاه اجرایی مثل این است که ما چندین لوله قطور آب به استخری وارد می‌کنیم؛ امّا استخر پر نمی‌شود؛ این همه تلاش انجام می‌گیرد، در عین حال انسان زوایای خالی را مشاهده می‌کند که بخش عمده‌ای از این، مربوط می‌شود به فساد مالی و به رخنه‌های اخلاقی که در مجموعه دستگاه در سطوح مختلف وجود دارد.» (۸۳/۰۶/۰۴) اما در راه مبارزه با فساد، چند نکته از نظر رهبر انقلاب مهم است:

اول آن که در برخورد با فساد، نباید گرفتار نگاه‌های افراطی و تفریطی شد: «در مورد برخورد با فساد دو گرایش افراطی و تفریطی هست. بعضی‌ها وقتی صحبت از مبارزه با فساد می‌شود، تصوّر می‌کنند که مبارزه با فساد، یک بهانه سیاسی برای برخورد با این و آن است؛ این غلط است. مبارزه با فساد، مبارزه با فساد است! در هر جامعه‌ای اگر نقطه فاسد، شناسایی، کنترل و قلع‌وقمع شد، فساد متوقّف می‌ماند، والّا رشد پیدا می‌کند... بعضی هم در نقطه مقابل از آن طرف افراط می‌کنند؛ یعنی وقتی گفته می‌شود «فساد» خیال می‌کنند همه‌جا را فساد گرفته است؛ خیر، این چنین نیست. آن چه که ما را برمی‌انگیزد، وجود فساد، ولو در یک بخش، در یک گوشه و به‌وسیله افراد معدودی است.» (۸۱/۰۱/۰۹) دوم آن که مبارزه با فساد، برخلاف تصور برخی افراد، مخل سرمایه‌گذاری اقتصادی نیست. «بعضی خیال می‌کنند که برخورد با مفاسد اقتصادی، مخلّ امنیّت اقتصادی است... این درست نقطه مقابل حقیقت است. برخورد با مفسد اقتصادی موجب امنیّت اقتصادی است برای غیرمفسد. غیرمفسد کیست؟ اکثریّت مردم. مفسد اقتصادی تعداد معدودی هستند؛ سوءاستفاده‌چی‌ها. با این‌ها برخورد سخت بشود تا اکثر مردم... احساس کنند دارای امنیّتند...» (۸۶/۰۴/۰۷) سوم آن که برخورد با فساد، به «اقدام و عمل بهنگام» نیاز دارد، نه «شعار و حرف»: «اسم فساد زیاد آورده می‌شود. حرف زدن راجع به فساد که فایده‌ای ندارد؛ با «دزد دزد» گفتن، دزد از دزدی دست برنمی‌دارد... بله، روزنامه راجع به فساد ممکن است حرف بزند، من و شما که مسئول هستیم باید اقدام کنیم؛ حرف دیگر چیست؟ وارد بشوید؛ [اگر] بلدیم اقدام کنیم، جلوی فساد را به معنای واقعی کلمه بگیریم.» (۹۴/۰۲/۰۹) و نهایتاً این که مهم‌ترین بخش متولی برخورد با فساد، «دولت و قوه مجریه» است: «مهم‌ترین بخشی که می‌شود با فساد مبارزه کرد، دولت است. خود دولت هم این را قبول دارد و دو نبال کرده است... گلوگاه‌های فساد باید گرفته شود. این که شما می‌بینید جنسی نباید وارد شود، امّا وارد می‌شود؛ نباید به کسی امتیازی داده شود، امّا داده می‌شود؛ اوّلین چیزی که به ذهن انسان می‌رسد، باید گمان وجود فساد و ارائه فاسدی باشد. بنابراین در دستگاه‌های دولتی باید گلوگاه‌ها گرفته شود.» (۸۳/۰۴/۱۹) به همین دلیل هم رهبر انقلاب در دیدار اخیر خود با هیئت دولت، بر ضرورت برخورد قاطع با متخلفان از سوی دولت تأکید کردند و فرمودند: «وقتی کسی تخلّف می‌کند برخورد قاطع کنید... در همین شرکت‌های صوری که درست کردند و آمدند به‌عنوان این‌ها ارز گرفتند، دستگاه امنیّتی باید دنبال کند، فعّال باشد، این‌ها را شناسایی کند، برخورد کند با این‌ها... برخورد جدّی بکنید. مردم استقبال می‌کنند از این برخورد. آقای رئیس جمهور راجع به وارد کردن خودرو، یک دستور خوبی دادند که بسیار خوب است. آقای دکتر روحانی! هرچه می‌توانید از این کارها بکنید؛ این مردم را واقعاً خوشحال می‌کند و کمک می‌کند به پیشرفت کشور... واقعاً با فساد مبارزه بشود... باید برخورد کنیم بعد برخورد را به مردم بگوییم... برخورد قانونی قوی رضایت‌بخش بکنیم، بعد همین را به اطّلاع مردم برسانیم، بگوییم این کار اتّفاق افتاد؛ این خوب است؛ این درست است.» (۹۷/۰۴/۲۴)

گام‌های موثر با گسترش دموکراسی و آموزش

چگونه کره جنوبی در مبارزه با فساد الگو شد؟

کره جنوبی از معدود کشورهایی است که در طول چند دهه بعد از جنگ توانسته خود را از یک کشور فقیر به جایگاه یازدهم اقتصاد جهان برساند. اگر چه این رشد و توسعه به عوامل متعددی بستگی داشته اما این رشد خالی از مشکل و حاشیه هم نبوده است. یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های این کشور فساد گسترده در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ میلادی بوده است. اگر چه نظامیان در کره در فاصله سال‌های ۱۹۶۱ تا ۱۹۹۰ پایه گذار اقتصادی قدرتمند و تاسیس شرکت‌های بزرگ در کشور بودند اما به دلیل چسبندگی دولتمردان نظامی و اقتصادیون و بازرگانان ،فساد در این سال‌ها بسیار گسترده بوده است. بعد از دهه ۹۰ با انتقال قدرت از نظامیان به غیر نظامیان آرام آرام بحث مبارزه با پدیده فساد شدید اداری و انهدام چسبندگی سیاسیون و صاحبان قدرت‌های بالای مالی و پولی به یکی از خواسته‌های اصلی مردم تبدیل شد. با رشد سریع اقتصادی در کره جنوبی سطح آگاهی مردم نیز افزایش یافته و همین امر به مهم‌ترین عامل و اهرم‌های ضد فساد در این کشور تبدیل شده است. دولت‌های غیر نظامی اعلام کردند برای از بین بردن این پدیده شوم سیاست‌های گسترش آموزش و بالا بردن سطح آگاهی مردم را در دستور کار قرار می‌دهند. در همین زمینه آموزش‌های عمومی و عالی به افراد به عنوان مهم‌ترین سرمایه کره جنوبی تقویت شد.

در واقع نظامیان و در راس آنان سرهنگ پارک چونگ هی به رغم این که خود نظامی مقتدری بود برای این که بتواند چرخ اقتصادی این کشور فقر زده را به حرکت در آورد، گسترش آموزش عالی و ایجاد دانشگاه‌های متعدد را برای تقویت نیروی انسانی متخصص در جامعه‌ای که به لحاظ سواد اجتماعی در سطح بسیار پایینی قرار داشت با قدرت اجرا کرد.

اگر چه او خود بانی این کار برای گسترش رشد اقتصادی کره بود و توانست نیروی عظیمی را برای حضور در شرکت‌های بزرگ تربیت کند اما همین اقدام درست در واقع شمشیری دو لبه بود و با گسترش علوم و آگاهی علمی نسل بعد از او دیگر حاضر نبودند با سیاست‌های وی کنار آیند و خواهان اصلاح ساختار اقتصادی و جدا شدن (چون گه‌ها) نزدیکی سیاستمداران و صاحبان شرکت‌ها و قطع ارتباط این دو به عنوان مهم‌ترین عامل فساد در کره شدند.

بعد از دهه نود میلادی نسل جدیدی از مردم در بخش‌های مختلف اجتماعی شکل گرفتند که به شدت این مطالبات را پیگیری می‌کردند. دولتمردان جدید نیز متوجه شدند هیچ راهی جز اجرای شفاف سازی برای مردم وجود ندارد. به همین دلیل گروه‌های مدنی بسیاری شکل گرفتند. دانشجویان عدالت خواه به همراه مطبوعات که فضای بسیار خوبی برایشان به وجود آمده بود موضوع افشای فساد را به شدت پیگیری می‌کردند. اگر چه این مطالبات ابتدا توسط دانشجویان و گروه‌های اجتماعی در اوایل دهه ۹۰ آغاز شد اما سال‌ها بعد چنان نهادینه شد که تقریبا اکثریت مردم یکی از اصلی‌ترین خواسته‌هایشان از سیاسیون و مدیران کشور مبارزه با فساد بوده و هست. همان طور که اشاره شد با تقویت آموزش عالی و به وجود آمدن سیل عظیمی از جوانان که دارای تحصیلات عالی بودند، در پایان دهه ۸۰ در کره اوج اعتراضات مدنی و دانشجویی شکل گرفت. سطح بالایی از آموزش و پرورش عمومی باعث شد مکانیسم‌های مهار قدرت سیاسیون تقویت شود.

گسترش آموزش عمومی عاملی شد تا طبقات اجتماعی در کره مانند روشنفکران، روزنامه نگاران و دانشجویان آن چنان آگاهی اجتماعی را بالا ببرند که فساد در مسیر کم رنگ شدن حرکت خود را آغاز کرد. گسترش آموزش عمومی و عالی کاری کرد که سیستم محرمانه نگه داشتن فساد و مخفی کاری توسط دولتمردان نتواند زیاد دوام بیاورد و محرمانگی فساد و مقاومت در مقابل این پدیده شوم آرام آرام از فضای افکار مدیران عالی رتبه پاک شود. یکی دیگر از عواملی که باعث شد پدیده شوم فساد در کره به تدریج کم رنگ شود، گسترش مردم سالاری بود به ضرس قاطع می‌توان گفت، گسترش مردم سالاری و شفاف سازی عامل تعیین کننده در کاهش فساد در کره جنوبی محسوب می‌شود.

از اوایل دهه ۸۰ میلادی آرام آرام سیستم واقعی چند حزبی در این کشور شکل گرفت. از این مقطع به بعد بود که کره شاهد کاهش فساد البته بسیار کند و به صورت پیوسته بود زیرا چرخش سیاسیون و جناح‌های مختلف در قدرت باعث شده بود تا بسیاری مواظب اعمال خود در دوره حاکمیت باشند.

در واقع در داخل احزاب با دقت فراوان تمام اقدامات اقتصادی حزب مخالف خود را رصد می‌کنند به طوری که حتی نشست و برخاست‌ها با شرکت‌ها نیز از دید رقیب دور نمی‌ماند. توسعه مردم سالاری و دموکراسی در واقع عامل مهمی در جهت تقویت اتحادیه‌ها و سازمان‌های غیر دولتی در کره جنوبی شد و این اتحادیه‌ها با چشمان باز اقدامات حاکمان را زیر نظر دارند. جالب این جاست حاکمیت نه تنها با آنان برخورد نمی‌کند بلکه تلاش می‌کند این اتحادیه‌های غیر دولتی بیشتر تقویت شوند. مردم سالاری در کره به دلیل زخم‌های سختی که در دوران بعد از جنگ دو کره متحمل شد بعد از دهه ۹۰ به سرعت تقویت شد. یکی از اقداماتی که دولتمردان کره به دلیل مطالبات مردم پیگیری می‌کردند گسترش صنایع الکترونیک و صنعت دیجیتال در کشور بود. همین سیاست اگر چه در واقع ابتدا با نگاه کاملا اقتصادی و تجاری و رشد صنایع الکترونیک در کشور طراحی شده بود اما با ورود این صنعت به کره خواسته عمومی مردم بر رشد اینترنت و گسترش فضای مجازی و تقویت دولت الکترونیک به عنوان یکی از اهرم‌های موثر برای مقابله با فساد جهت گیری شد.

هر دولتی که بعد از اواسط دهه ۹۰ میلادی در کره جنوبی به روی کار آمده یکی از مهم‌ترین اولویت‌های خود را تقویت دولت الکترونیک برای شفافیت عملکرد کارگزاران حاکمیت و نظارت بیشتر بر اعمال آنان قرار داده است. رشد مردم سالاری باعث شد همه در اتاقک‌های شیشه‌ای قرار بگیرند و تمام اقدامات افراد زیر نظر افکار عمومی باشد. شایان ذکر است سیستم دولت الکترونیک کره جنوبی یکی از پیشرفته‌ترین سیستم‌های جهان است و هر گونه فعالیت اداری کارکنان دولت فقط و فقط از طریق این سیستم انجام می‌گیرد و اقدامی خارج از سیستم قابل پیگیری نیست. اگر چه کره جنوبی اقدامات بسیار موثری برای زدودن فساد و تاسیس جامعه‌ای پاک در این کشور انجام داده است اما هنوز مردم از وجود فساد در بخش‌های مختلف البته در سطح کم آن گله‌مند هستند. به همین دلیل دولت جدید این کشور برای ارتقای سطح اعتبار این کشور در میان کشورهای پیشرفته دنیا برنامه‌ای را طراحی کرده که دارای بیش از ۵۰ اقدام عملیاتی و چندین راهبرد بسیار موثر است.

مرتضی سلطانپور ابیانه- دیپلماسی ایرانی